

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران
شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
مدرسه ی علمیه ی زینبیه (سلام الله علیها) شهرستان زهک
تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:
بررسی تطبیقی توسل از منظر شیعه و سنی

استاد داور:
حجت الاسلام و المسلمین غلامرضا شهرکی فلاح

استاد راهنما:
سرکار خانم پودینه غلامی

پژوهشگر:
زینب بزی اله ری

۱۳۹۷

تحمید:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي إِلَيْهِ مَصَائِرُ الْخَلْقِ وَ عَوَاقِبُ الْأَمْرِ بِحَمْدِهِ عَلَى عَظِيمِ إِحْسَانِهِ وَ نَيْرِ بَرَهَانِهِ وَ
نَوَامِي فَضْلِهِ وَ إِمْتِنَانِهِ حَمْدًا يَكُونُ لِحَقِّهِ قِضَاءٌ وَ لِشُكْرِهِ أَدَاءٌ وَ إِلَى ثَوَابِهِ مُقَرِّبًا وَ لِحَسَنِ مَزِيدِهِ
مُوجِبًا؛ ستایش خداوندی را سزااست که سرانجام خلقت و پایان کارها به او باز می‌گردد. خدا را
بر احسان بزرگش و برهان آشکارش و فراوانی فضلش و آنچه بدان بر ما منت نهاده است،
می‌ستاییم؛ ستایشی که حق او را ادا کند و شکر شایسته‌ی او را به جا آورد و به ثواب الهی
نزدیکمان گرداند و موجب فراوانی نیکی و احسان او گردد». (نهج البلاغه/ خطبه ۱۸۲)

تقدیم:

اثر معنوی پژوهش حاضر خالصانه تقدیم می‌گردد به انوار درخشان مسیر تربیت و هدایت جامعه بشری، به آنان که مربیان حقیقی انسان‌ها هستند. به کسانی که جان خویش را در راه تربیت نثار کردند. به انسان‌های مطهر و روشنگری که اطاعت از سخن و سیره‌ی ایشان، مایه‌ی سعادت‌مندی و نجات است، به آنهایی که تجلی ربّ العالمین به روی زمین‌اند. کسانی که از قرن‌ها پیش از ظهور مکاتب سست و بی‌بنیان بشری، نسخه شفابخش و تربیت‌کننده‌ی آدمی را در اختیارش نهادند ...

تقدیر و شکر:

درود و ثنای بی حد الهی بر امامان امت (علیهم السلام) سفیران راه حقیقت که با ارائه طریق الهی، تاریکی افکار بشر را به روشنایی مبدل ساختند. به همراه شکر گذاری به درگاه عالم علی الاطلاق، و ابراز ناتوانی از شکر شایسته باری، که توفیق انجام این مهم را رفیق راهم نمود.

برخود لازم می دانم به مصداق «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقَ لَمْ يَشْكُرِ الْخَالِقَ» مراتب سپاس و قدردانی خویش را به محضر تمامی بزرگوارانی که مخلصانه و بی هیچ چشم داشتی تنها به امید اجر اخروی یاری گر من در این تحقیق بوده اند تقدیم بدارم از زحمات بی دریغ استاد گرانقدرم سرکار خانم پودینه غلامی که زحمت راهنمایی این تحقیق را بر عهده داشتند، همچنین سرکار خانم جهانتیغ و سایر اساتید بزرگواری که با تعمق و صبر در این مسیر راهنمایم بودند و خانواده عزیزم و دوست گرامیم مریم گرگیچ که از هیچ لطف و کوششی دریغ نکرده و در تمامی مراحل و لحظات همراه و یاری گر من بوده اند کمال قدردانی و تشکر را دارم امیدوارم زحمات ایشان ذخیره آخرتشان گردد.

۱۲. آلوسی، محمود، روح المعانی، ج ۱، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، بی تا.
۱۳. بخاری، محمد بن اسماعیل، تاریخ کبیر، چاپ پنجم، بیروت: دارالفکر، ۱۴۰۳.ق.
۱۴. _____، صحیح بخاری، ج ۱، چاپ پنجم، دمشق: انتشارات بیروت، ۱۳۷۹.
۱۵. بروجردی، حسین، جامع الأحادیث شیعه، ج ۲، چاپ اول، تهران: انتشارات سبز فرهنگ سبز، ۱۳۸۱.
۱۶. بروجردی، محمد ابراهیم، تفسیر جامع، ج ۲، چاپ ششم، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۶۵.
۱۷. بیستونی، محمد، توسل و شفاعت از دیدگاه قرآن و روایات، چاپ سوم، تهران: بنیان جوان، ۱۳۸۶.
۱۸. بیهقی، ابوبکر، شعب الایمان، ج ۱۰، چاپ نوزدهم، ریاض: مکتب الرشد، ۱۴۲۳.ق.
۱۹. الترمذی، محمد بن عیسی الجامع الصحیح المشتھر بالسنن، ج ۵، لبنان، بیروت: داراحیاء التراث العربی، ۱۳۸۱ هـ.
۲۰. تھانوی، اشرفعلی، دعا و نیایش، محمد قاسم قاسمی، چاپ هفتم، تربت جام: انتشارات شیخ الإسلام احمد جام، ۱۳۹۲.
۲۱. جزری، ابن کثیر، جامع الاصول من أحادیث الرسول، چاپ دوم، بیروت: دار الإحياء التراث العربی، ۱۴۰۰.ق.
۲۲. جعفری، یعقوب، تفسیر کوثر، ج ۳، چاپ سوم، قم: انتشارات هجرت، ۱۳۷۶.
۲۳. حرانی سلفی، احمد بن عبدالحلیم بن تیمیه، زیاره القبور و الستنجاء بالمقبور، چاپ پنجم، ریاض: رحاسه العامه للبحوث العلمیه و إفتاح، ۱۴۲۶.ق.
۲۴. الحصنی دمشقی، ابوبکر بن محمد، دفع شبهه عن الرسول (صلی الله علیه و آله و سلم)، چاپ دوم، بیروت: دارالفکر، ۱۴۱۴.ق.

۲۵. دستگیر، منوچهر، توسل در پرتو قرآن و حدیث، چاپ دوم، سنندج: انتشارات شیخی، ۱۳۹۱.
۲۶. دیلمی، حسین بن محمد، إرشاد القلوب، محمد سلگی، ج ۲، چاپ اول، قم: صدرا، ۱۳۷۶.
۲۷. دیوبندی، محمود حسن، تفسیر کابلی، ج ۶، چاپ یازدهم، تهران: انتشارات هاجر، ۱۳۸۵.
۲۸. رازی، محمد بن عمر، التفسیر کبیر، ج ۱۱، چاپ شانزدهم، قاهره: مکتب التوفیقیه، بی تا.
۲۹. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی الفاظ القرآن، چاپ اول، دمشق: دار العلم الدار الشامیه، ۱۴۱۲ ه.ق.
۳۰. رجبی، حسین، التوسل وصله با توحید، اسعد الکلبی، تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۲.
۳۱. رضوانی، علی اصغر، وهابیت و توسل، چاپ اول، تهران: نشر مشهد، ۱۳۹۰.
۳۲. _____، سلفی گری و وهابیت در پاسخ به شبهات، چاپ سوم، تهران: انتشارات نشر تهران، ۱۳۸۱.
۳۳. روحانی، محمد کاظم، شفاعت و توسل، چاپ سوم، قم: نشر معارف، ۱۳۸۴.
۳۴. زمخشری، محمود بن عمر، الکشاف عن الحقایق التنزیل، ج ۱، چاپ دوم، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، ۱۴۲۱ ه.ق.
۳۵. زین الدین بن علی، شهید ثانی، شرح مصابح الشریعه، عبد الرزاق گیلانی، چاپ اول، تهران: اندیشه جوان، ۱۳۷۷.
۳۶. زینی دحلان شافعی، احمد، الدراسیه، بی جا، بی تا.
۳۷. سبحانی، جعفر، توسل به اولیای الهی، چاپ دوم، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۷۹.
۳۸. سبکی، تقی الدین، شفاء السقام فی زیاره خیرالأنام، چاپ اول، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۰۳ ه.ق.

۳۹. سربازی، محمد عمر، تحقیقی در مورد توسل و فداء غیر الله، چاپ اول، زاهدان: انتشارات حافظ، ۱۳۸۱.
۴۰. السقاف، حسن بن علی، فیض القدير، ج ۲، چاپ هفتم، بیروت: دار الإحياء التراث العربی، ۱۴۰۵ق.
۴۱. سمهودی، نورالدین، وفاء الوفاء، ج ۳-۴، چاپ چهارم، بیروت: دار الإحياء التراث العربی، ۱۳۷۱.
۴۲. السند، محمد، نظريه التوسل، الطبقة الاولى، لبنان، بیروت: دارالهادی، ۱۴۲۸.
۴۳. شبراروی شافعی، محمد بن عامر، الوفاء بالأخبار المصطفی، ج ۴، بیروت: دار الکتب العلمیه، ۱۴۱۹ق.
۴۴. شریف الرضی، محمد بن حسین، نهج البلاغه؛ محمد دشتی، چاپ اول، قم: انتشارات آفرینش، ۱۳۷۹.
۴۵. شهیدی، عباس، توسل در نگاه قرآن و حدیث، ج ۱، قم: نشر پارسیان، ۱۳۸۹.
۴۶. ضیاء آبادی، سید محمد، توسل، چاپ اول، تهران: مؤسسه اهل بیت بعثت، ۱۳۶۲.
۴۷. طاهری خرم آبادی، سید حسن، پاسخ به شبهات وهابیت، ج ۲، چاپ دوم، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۶.
۴۸. طباطبایی، سید محمد حسین، ترجمه تفسیر المیزان، ج ۲، چاپ پنجم، قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴.
۴۹. طبرسی، فضل بن حسن، ترجمه تفسیر مجمع البیان، ج ۷، چاپ اول، بیروت: دارالإحياء التراث العربی، ۱۴۰۶ق.
۵۰. طوسی، محمد بن الحسن، مصباح المتعبد، ج ۱، چاپ اول، بیروت: مؤسسه فقه الشیعه، ۱۴۱۱ق.

۵۱. طیب، عبدالحسین، الطیب البیان فی تفسیر القرآن، ج ۳، چاپ دوم، تهران، صدرا، ۱۳۶۹.
۵۲. عابد، محمد، توسل در یک نگاه، مرکز ترجمان دینی، تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۰.
۵۳. عابدی، فداالحسین، توسل از نگاه فریقین، چاپ اول، تهران: نشر هاجر، ۱۳۸۰.
۵۴. عسقلانی، ابن حجر، فتح الباری، ج ۲، چاپ سوم، بیروت: چاپ المعروفه، ۱۴۰۵.ق.
۵۵. علی بن الحسین، صحیفه سجادیه، عبدالمحمد آیتی، چاپ دوم، تهران: سروش، ۱۳۷۵.
۵۶. علیزاده، مهبانو، توسل در دائره المعارف بزرگ اسلامی، ج ۱۶، قم: نشر امام علی بن ابیطالب (علیه السلام)، ۱۳۸۶.
۵۷. عیاض، قاضی، الشفاء بتعریف حقوق المصطفی، بیروت: دارالفکر، ۱۴۰۷.ق.
۵۸. فقیری حروی، عبدالواحد، توضیح المسائل فقه حنفی، ج ۱، چاپ اول، سنندج: انتشارات شیخ الاسلام احمد جام، ۱۳۹۱.
۵۹. قرائتی، محسن، تفسیر نور، ج ۳، چاپ سوم، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۹.
۶۰. قرشی بنایی، علی اکبر، قاموس قرآن، ج ۵، چاپ دوم، تهران: دارالکتب الإسلامیه، ۱۴۱۲.ق.
۶۱. قرطبی الانصاری، ابی عبدالله محمد بن أحمد، الجامع الأحکام القرآن، لبنان، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۳.
۶۲. کریمی حسینی، عباس، تفسیرعلیین، چاپ اول، قم: انتشارات تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، ۱۳۸۲.
۶۳. کوثری، محمد زاهد، پاسخ به پندارهای توسل، تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۰.
۶۴. کوفی اهوازی، حسین بن سعید، المؤمن، قم: مؤسسه الإمام المهدی علیه السلام، ۱۴۰۴.

۶۵. گولن، فتح الله، سنت نبوی در شریعت اسلامی، صادق آیینه پور، چاپ اول، بی جا: انتشارات شایان گستر، بی تا.

۶۶. مجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار، ج ۲۶، چاپ دوم، بیروت: دار الإحياء التراث العربی، ۱۴۰۳.ق.

۶۷. مطهری، مرتضی، معاد، چاپ بیست و یکم، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۷۳.

۶۸. مظفر، محمدرضا، عقاید الامامیه، قم: منشورات الشریف الرضی، ۱۴۱۶ هـ.

۶۹. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۴-۵، چاپ بیست و یکم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۹۴.

۷۰. _____، توسل توحید یا شرک، چاپ اول، قم: نشر امام علی ابن ابیطالب (علیه السلام)، ۱۳۸۹.

۷۱. _____، شیعه پاسخ می گوید، چاپ نوزدهم، قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب (علیه السلام)، ۱۳۸۴.

۷۲. ملازهی، عبدالرحمن، فضایل درود، چاپ اول، بی جا: انتشارات شایان گستر، بی تا.

۷۳. نجارزادگان، فتح الله، توسل، شفاعت، تبرک و زیارت، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۳۷.

۷۴. نصرت بیگم، امین، تفسیر مخزن العرفان در علوم قرآن، ج ۱۵، چاپ اول، بیروت: دارالفکر، ۱۴۱۰.ق.

۷۵. هبه الله، عبدالحمید، شرح نهج البلاغه، محمد ابوالفضل ابراهیم، ج ۱، قم: مکتب آیت الله مرعشی نجفی، خطبه ۱۶، ۱۴۰۴.ق.

۷۶. الهیتمی، احمد بن محمد بن حجر، الصواعق المحرقة، لبنان، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۴ هـ.

اینترنت:

- سایت تبیان، شنبه ۹۷/۹/۲۹، ساعت: ۱۴:۳۰.